

« zurück blättern vor »

TALAR subst. m., ab 1545; auch *taler*, *thaler*; ‘große Silbermünze, die seit dem 15. Jh. in Europa geprägt wurde’ – ‘duża moneta srebrna bita w Europie od XV w.’: 1545 LibMal 99, SPXVI *kupczewy yednemv wogspodzye 20 thalyerow ukradl.* o 1558 GliczKsiąż M3, SPXVI *bych miał dąć [nauczycielowi] talar álbo złoty / wolę zań co kupić.* o 1564 MACZ 47c *Sto affes / to yeft / ná náfzę monetę yákoby Taler y puł grofzÁ.* o (1585) 1639 J.Kch.Dz. 238, L s.v. *talerz*: *Talerze na talery, fkuymy, A zółnierzowi pieniądze gotuymy.* o 1597 CiekPotr 10, SPXVI *Ieft go blisko dziesiáci tyśięcy tálerow.* o 1632 Cn.Ad. 548, L *Na zły talar grać.* o 1641 Summ. A4, L *Talery począł bić około r. 1487 Zygmunt arcyksiąże Rakuzki, które od miasta Joachimsthal, talerami, u drugich Joachimikami zwano.* o 1697 Bratk. Bb, L *Kto swe talery w gęste kupki fktada, Ten mądre wiersze fktada, świat powiada.* o (1779) 1829 Kras.Bajki 8, DOR *Talar zwierzchnią postacią swoją okazały, gardził czerwonym złotym, dlatego że mały.* o 1817–1831 L₁ 540, SJAM *Posyłam ci sto talerów.* o (1873) 1951 Łoz.Wł. Narwoj. 7, DOR *Jedną ręką pobrzękując talarami, a drugą wznosząc pełną szklanicę wina, głośno coś przemawiał.* o (1898) 1905–1907 ENCLW *Dziś są jeszcze talary pruskie [...], austriackie, używane w handlu z krajami wschodnimi.* o 1950 Grabow.J.Opow.II 79, DOR *Aż kucnął ze zdumienia, a oczy mu się zrobiły wielkie jak talary.* – SPXVI, MACZ, CN, TR, L, SWIL, SW, DOR (num.). o **Var**: *taler* subst. m., 1558 GliczKsiąż M3, SPXVI – SPXVI, CN, TR, L, SWIL, SW, DOR (num.); *taler* subst. m., 1545 LibMal 99, SPXVI o (1585) 1639 J.Kch.Dz. 238, L s.v. *talerz* o [LBel.] 1817–1831 L₁ 540, SJAM o [arch.] (1912) 1923 Korzon.Woj.III 66, DOR – SPXVI, MACZ, L, SWIL, SW (m.u.), DOR (daw.); *thaler* subst. m. – SWIL. o **Etym**: nhd. *Taler* subst. m., ‘große Silbermünze mit verschiedenem Wert’, GRI. o **Der**: *talarek* subst. m., ‘runde Scheibe’, (†1611) 1613 SyrZiel 58, SP17, zuerst geb. TR; *talarewy* adj., [hapax] 1962 Probl. s.580, DOR, zuerst geb. SW. ❖ Die Ableitung *talarek* wird von LINDE mit Beispielen versehen: *w talarki krajać, w talerzyki* (usw.); s.v. *talerz* heißt es: *talerzyk, krążek, talarek*. Diese Form kann ursprünglich eine Ableitung von *taler* sein. Vgl. auch das Wortspiel bei J. K[ochanowski] Dz., L oben.

« zurück blättern vor »